

Дело C-241/22**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

6 април 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Hoge Raad der Nederlanden (Нидерландия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

5 април 2022 г.

Жалбоподател:

Advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden

Предмет на главното производство

Касационна жалба, подадена в интерес на закона от Advocaat-generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden (генерален адвокат към Върховния съд на Нидерландия) срещу определение на Rechtbank Gelderland (Районен съд Гелдерланд, Нидерландия), с което последният отменя по жалба на Officier van justitie (прокурор) решението на rechter-commissaris (съдия-следовател) да отхвърли искането на прокурора до съдия-следователя за издаване на разрешение за изискване на данни за минал период и уважава искането на прокурора

Предмет и правни основания на преюдициалното запитване

Преюдициално запитване по член 267, първа алинея, буква б) ДФЕС относно приложното поле на Директива 2002/58/ЕО и тълкуването на понятията „тежки престъпления“ и „тежка престъпност“, както и относно възможността за предоставяне на достъп на публичноправните органи до данни за трафик и за местонахождение (които не са само идентифициращи данни)

Преюдициални въпроси

1. Попадат ли в обхвата на Директива 2002/58/ЕО законодателни мерки, които се отнасят до предоставянето на публичноправни органи на достъп до данни за трафик и данни за местонахождение (включително идентифициращи данни) във връзка с превенцията, разследването, разкриването и преследването на престъпления, ако става дума за предоставянето на достъп до данни, които се съхраняват не на основание на законодателни мерки по смисъла на член 15, параграф 1 от посочената директива, а се съхраняват от доставчика на друго основание?

2. а) Самостоятелни понятия на правото на Съюза ли са понятията „тежки престъпления“ и „тежка престъпност“, използвани в цитираните в акта за преюдициално запитване решения на Съда, или самите компетентни органи на държавите членки трябва да определят тези понятия?

б) Ако те са самостоятелни понятия на правото на Съюза, как трябва да се определи дали е налице „тежко престъпление“ или „тежка престъпност“?

3. Може ли на публичноправни органи да се предоставя достъп до данни за трафик и данни за местонахождение (които не са само идентифициращи данни) за целите на превенцията, разследването, разкриването и преследването на престъпления съгласно Директива 2002/58/ЕО, ако не е налице тежко престъпление или тежка престъпност, а именно ако предоставянето на достъп до тези данни в конкретния случай — доколкото може да се приеме — води само до несъществена намеса по-специално в правото на защита на личния живот на потребителя по смисъла на член 2, буква б) от Директива 2002/58/ЕО?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 юли 2002 година относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните комуникации (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни комуникации), членове 1, 2, 3, 5, 6, 9 и член 15, параграф 1

Директива 2006/24/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15 март 2006 година за запазване на данни, създадени или обработени, във връзка с предоставянето на обществено достъпни електронни съобщителни услуги или на обществени съобщителни мрежи и за изменение на Директива 2002/58/ЕО

Рамково решение 2002/584/ПВР относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки

Цитирана съдебна практика

Решение от 2 октомври 2018 г., Ministerio Fiscal, C-207/16

Решение от 2 март 2021 г., Prokuratuur, C-746/18

Решение от 21 декември 2016 г., Tele2 Sverige и Watson и др., съединени дела C-203/15 и C-698/15

Решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др., съединени дела C-511/18, C-512/18 и C-520/18

Решение от 8 април 2014 г., Digital Rights Ireland и др., C-293/12 и C-594/12

Решение на ЕСПЧ от 4 декември 2015 г., Zakharov с/у Русия (СЕ:ЕCHR:2015:1204JUD004714306)

Цитирани разпоредби на националното право

Wetboek van Strafvordering (Наказателно-процесуален кодекс), член 67, параграф 1, член 126bb, член 126cc, параграфи 1—3, член 126dd, параграф 1, членове 126n, 126na, 126ng, 126ni, 126u, 126ua, 126ug, 126ui, 126zh, 126zi, 126zja, 126zo, 126zh, 138g, 138h и 149b

Besluit van 3 augustus 2004 houdende aanwijzing van de gegevens over een gebruiker en het telecommunicatie-verkeer met betrekking tot die gebruiker die van een aanbieder van een openbaar telecommunicatienetwerk of een openbare telecommunicatiedienst kunnen worden gevorderd (Решение от 3 август 2004 година за определяне на данните за потребител и телекомуникационния трафик на този потребител, които могат да бъдат изискани от операторите на обществени телекомуникационни мрежи или обществени телекомуникационни услуги), членове 1 и 2

Кратко представяне на фактите и на главното производство

- 1 На 10 септември 2021 г. прокурорът отправя искане до съдия-следователя да му даде разрешение да изиска минали/бъдещи данни за потребител на комуникационна услуга и неговия телефонен трафик с нидерландски мобилен телефонен номер за периода от 9 до 12 август 2021 г.
- 2 С решение от 15 септември 2021 г. съдия-следователят отхвърля искането.
- 3 На 16 септември 2021 г. прокурорът подава жалба до Rechtbank Gelderland (Районен съд Гелдерланд, Нидерландия).

- 4 Впоследствие Raadkamer van de rechtbank Gelderland (подготвителен състав на Районен съд Гелдерланд, Нидерландия) отменя решението на съдия-следователя и уважава искането на прокурора.

По касационното основание

- 5 Генералният адвокат към Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия) подава касационна жалба в интерес на закона срещу определението на подготвителния състав на Rechtbank Gelderland (Районен съд Гелдерланд, Нидерландия). Според изложените от него доводи касационната жалба се основава на неяснотата, възникнала в практиката относно условията за прилагане, при които прокурорът може да изисква предоставянето на данни за трафик и данни за местонахождение на потребител на комуникационна услуга. Става дума по-специално за изискванията, произтичащи от Директива 2002/58/ЕО относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот и електронните комуникации, както и от практиката на Съда във връзка с посочената директива.

Кратко представяне на мотивите на преюдициалното запитване

- 6 Директива 2002/58/ЕО урежда предоставянето и съхранението на данни за трафик и данни за местонахождение, както и на идентифициращи данни от доставчиците на електронни комуникационни услуги. Член 15, параграф 1 от посочената директива се отнася до законодателните мерки, които държавите членки могат да приемат, за да съхраняват за ограничен период данни във връзка с превенцията, разследването, разкриването и преследването на престъпления.
- 7 Wetboek van Strafvordering (Наказателно-процесуален кодекс) не предвижда общо задължение за доставчиците на телекомуникационни услуги за съхранение на данни. Разпоредбите относно (общите) срокове за съхранение на данни, предвидени в Telecommunicatiewet (Закон за далекосъобщенията) за целите на борбата с престъпността, са отменени със съдебен акт, тъй като Директивата за запазване на данни е обявена за невалидна (Директива 2006/24/ЕО, решение Digital Rights Ireland и др., C-293/12 и C-594/12). Ето защо предвидените в Wetboek van Strafvordering (Наказателно-процесуален кодекс) правомощия за изискване на данни за трафик и данни за местонахождение, както и на идентифициращи данни се прилагат спрямо данни, които се събират и запазват на друго основание, различно от отменените законови разпоредби (например договорно основание).
- 8 Доколкото някои разпоредби от Telecommunicatiewet (Закон за далекосъобщенията) са отменени, за запитващата юрисдикция е важно да се установи дали съображенията на Съда по решения Prokuratuur, C-746/18, Tele2 Sverige и Watson и др., C-203/15 и C-698/15, Quadrature du Net и др., C-

511/18, C-512/18 и C-520/18, както и Ministerio Fiscal, C-207/16, относно достъпа до данни за трафик и данни за местонахождение (както и идентифициращи данни) и принципът на пропорционалност, който трябва да се спазва във връзка с това, се отнасят само за данни, съхранявани на основание законодателните мерки, приети от държава членка съгласно член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО, или също така и за данни, запазени на друго, например договорно основание.

- 9 С оглед на целта на Директива 2002/58/ЕО, на текста на член 5 от същата директива, от който може да се заключи, че законодателните мерки могат да се отнасят и до достъпа до данни за трафик, и с оглед на изложеното от Съда в точка 113 от решение Tele2 Sverige и Watson и др. (C-203/15 и C-698/15), че условията за достъп до запазените данни за трафик и данни за местонахождение не зависят „от обхвата на задължението за запазване на данни, [наложено] на доставчиците на електронни съобщителни услуги“, запитващата юрисдикция счита, че тази съдебна практика, доколкото се отнася до предоставянето на достъп до тези данни, се прилага и за данни, запазени на основание, различно от законодателните мерки по смисъла на член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО.
- 10 С втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали понятията „тежки престъпления“ и „тежка престъпност“, на които се основава съдебната практика по член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО, са самостоятелни понятия на правото на Съюза, или държавите членки сами трябва да определят и тях.
- 11 Във връзка с това запитващата юрисдикция отбелязва на първо място, че член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО се отнася единствено до „превенцията, разследването, разкриването и преследването на [престъпления]“, без да уточнява понятието „престъпления“. В посочената директива не се споменават понятията „тежки престъпления“ и „тежка престъпност“, използвани в практиката на Съда.
- 12 Освен това според запитващата юрисдикция от практиката на Съда относно предоставянето на достъп до данните за трафик и данните за местонахождение (по-специално решения Tele2 Sverige и Watson и др., Ministerio Fiscal, C-207/16, La Quadrature du Net и др., C-511/18, C-512/18 и C-520/18, както и Prokuratuur, C-746/18) следва, че запитващите юрисдикции трябва да проверят дали и доколко националните правни норми относно, наред с другото, достъпа на компетентните национални органи до запазените данни, отговарят на изискванията по член 15, параграф 1 от Директива 2002/58/ЕО. От практиката на Съда обаче не могат да се изведат релевантни критерии, ако в конкретен случай трябва да се отговори на въпроса дали е налице тежко престъпление или тежка престъпност. Ето защо според запитващата юрисдикция понятията „тежки престъпления“ и „тежка престъпност“, използвани в практиката на Съда, не са автономни понятия на правото на Съюза.

- 13 С третия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали и в случай на по-леки престъпления или на по-лека престъпност на публичноправните органи може да бъде предоставен достъп до данните за трафик и данните за местонахождение (които не са само идентифициращи данни), когато предоставянето на достъп до тези данни води само до минимална намеса по-специално в правото на защита на личния живот на потребителя.
- 14 Запитващата юрисдикция счита, че на този въпрос следва да се отговори утвърдително с оглед на съображенията, залегнали в цитираната практика на Съда (и по-специално в решения *Ministerio Fiscal*, C-207/16, и *Prokuratuur*, C-746/18) относно принципа на пропорционалност. Според запитващата юрисдикция възприетото от Съда тълкуване на принципа на пропорционалност налага извода, че достъпът на публичноправните органи до данните, запазени от оператор на телекомуникационни услуги, може да бъде обоснован от целта за превенция, разследване, разкриване и преследване общо на престъпления, ако предоставянето на такъв достъп не води в конкретния случай до намеса или до сериозна намеса (по-специално) в правото на защита на личния живот. Следователно принципът на пропорционалност не е пречка да бъде предоставен достъп в този случай, когато е налице престъпление по принцип, без то да може да се квалифицира като „тежко“ в посочения по-горе смисъл.